

راهکارهای ارتقاء بهداشت جنسی و باروری معلولین

تالیف

سازمان جهانی بهداشت

مترجمین

اکرم پیمان، زینب عباسی سینجدری

اعضای هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی، واحد پزشکی تهران

عنوان و نام پدیدآور: راهکارهای ارتقاء بهداشت جنسی و باروری معلولین / تألیف سازمان جهانی بهداشت، مترجمین اکرم ایمان، زینب عباسی سینجدری.

مشخصات نشر: تهران، آثار سبحان، ۱۳۹۱.

مشخصات ظاهری: ۶۰ ص.

شابک: ۱۴۰۰۰ ریال ۸-۱۶-۶۵۳۱-۶۰۰-۹۷۸

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

یادداشت: عنوان اصلی:

Promoting sexual and reproductive health for persons with disabilities, 2009

یادداشت: کتابنامه

موضوع: معلولان - - خدمات - - سیاست دولت

موضوع: معلولان - - خدمات - - برنامه‌ریزی

موضوع: امور جنسی - - آموزش به معلولان - - سیاست دولت

موضوع: معلولان - - توانایی

موضوع: معلولان - - رفتار جنسی

موضوع: آبستنی در زنان معلول

شناسه افزوده: ایمان، اکرم، ۱۳۴۶ - مترجم

شناسه افزوده: عباسی سینجدری، زینب، ۱۳۵۱ - مترجم

شناسه افزوده: سازمان جهانی بهداشت - World Health Organization

رده‌بندی کنگره: HV ۱۵۶۸/۲ ۱۳۹۱

رده‌بندی دیویی: ۳۶۲/۴

شماره کتابشناسی ملی: ۲۷۴۹۷۴۴

نام کتاب: راهکارهای ارتقاء بهداشت جنسی و باروری معلولین

مترجمین: اکرم ایمان، زینب عباسی سینجدری

ناشر: موسسه انتشاراتی آثار سبحان

نوبت و سال چاپ: اول / ۱۳۹۱

چاپ: چاپ ایمان

تیراژ: ۲۵ نسخه

قیمت: ۱۴۰۰۰ ریال

موسسه انتشاراتی آثار سبحان

تهران: خ انقلاب، نرسیده به ۱۲ فروردین، پلاک ۱۳۱۴، طبقه دوم. تلفن: ۶۶۹۷۱۱۱۲

حق چاپ برای نویسندگان محفوظ می‌باشد و هرگونه تکثیر از این اثر پیگرد قانونی دارد.

پیشگفتار مترجمین

از آنجا که بدنبال ایجاد نقص و معلولیت شکل جدیدی از زندگی برای افراد معلول بوجود می‌آید، ضروری است برنامه‌های مورد نیاز فرد معلول، خانواده و تمامی افرادی که به نوعی با این گروه به‌صورت مستقیم و غیرمستقیم مرتبط هستند توسط متخصصان ذی‌ربط تهیه و تدوین گردد. هم‌چنین دست‌اندرکاران امور مرتبط با توان‌بخشی و معلولیت بایستی با توجه به برنامه‌ها و استراتژی‌های نوین جهانی، با تدوین برنامه‌های آموزشی و معرفی و انتشار منابع علمی معتبر و متناسب با فرهنگ جامعه، زمینه‌ی آشنایی آحاد گوناگون جامعه با مقوله‌ی معلولیت و روش‌های مناسب برخورد منطقی با عوارض آن را فراهم نمایند. در این راستا با هدف نیل به اعتلا و بهبود برنامه‌های مبدون بهداشت جنسی و باروری معلولین مصمم شدیم تا این کتاب را که نتیجه مروری بر آخرین اطلاعات موجود در زمینه‌ی ارتقاء بهداشت جنسی و باروری معلولین بوده و توسط کارشناسان سازمان بهداشت جهانی، وزارت بهداشت، درمان و تحقیقات باروری ایالات متحده و صندوق جمعیت ملل متحد به‌طور مشترک در سال ۲۰۰۹ منتشر شده است را به منظور نیل به اهداف توسعه‌ی پایدار جهانی ترجمه و در اختیار علاقه‌مندان قرار دهیم.

فهرست مطالب

علائم اختصاری

مقدمه

- ۷
- ۹
- ۱۲ **معلولین بخش مهمی از جامعه با نیازهای فراموشی شده**
- ۱۲ ۲-۱. حوزه‌های مهم
- ۱۶ ۲-۲. نیازهای بهداشت جنسی و باروری برآورده نشده
- ۲۰ **ملاحظات ویژه برای برنامه بهداشت جنسی و باروری**
- ۲۰ ۳-۱. چالش‌های چندگانه
- ۲۱ ۳-۲. مسائل نیازمند به توجه ویژه
- ۲۱ ۳-۲-۱. جنسیت و معلولیت
- ۲۴ ۳-۲-۳. سلامت ذهنی و روانی معلولین
- ۲۵ ۳-۲-۴. بهداشت جنسی در افرادی که معلول متولد نشده‌اند
- ۲۵ ۳-۲-۵. نیازهای افراد معلول در شرایط اضطراری
- ۲۵ ۳-۲-۶. افراد معلول در گروه‌های نژادی و اقلیت‌ها
- ۲۶ ۳-۲-۷. افراد معلول در نهادها
- ۲۷ **تضمین کامل معلولین: ارائه یک چارچوب**
- ۲۸ ۴-۱. برقراری مشارکت با سازمان‌های مسئول معلولین
- ۲۹ ۴-۲. ارتقاء آگاهی و افزایش دسترسی داخلی
- ۲۹ ۴-۲-۱. توسعه تربیت صاحب منصبان و سیاست‌هایی برای مداخله
- ۳۰ ۴-۲-۲. مشارکت با سایر آژانس‌های ملل متحد و هماهنگی با فعالان

۳۲	۴-۲. مطمئن شوید که برنامه های بهداشت جنسی و باروری شامل معلولین می شود و آنان از این خدمات بهره مند می گردند.
۳۲	۴-۳-۱. مسیر اصلی در کلیه برنامه ها.....
۳۳	۴-۳-۲. فعالیت هایی برای افزایش آگاهی و حذف تصورات نادرست در مورد معلولین.....
۳۷	۴-۳-۳. فعالیت هایی برای اصلاح دسترسی.....
۳۸	اصلاح امداد اجتماعی و مراقبت در منزل.....
۳۸	قابلیت دسترسی به امکانات.....
۳۹	۴-۳-۴. فعالیت هایی برای تأسیس شاخص ها و معیارها.....
۴۰	ملاحظات ویژه در مورد دسترسی به آموزش بهداشت جنسی و باروری.....
۴۲	۴-۴. مطرح کردن معلولیت در سیاست ها، قوانین و بودجه های بهداشت جنسی و باروری
۴۲	۴-۴-۱. گنجاندن در قوانین و سیاست ها.....
۴۳	۴-۴-۲. تضمین بودجه.....
۴۳	۴-۵. ارتقاء تحقیقات بهداشت جنسی و باروری معلولین در سطح بین المللی، ملی و محلی
۴۷	نتیجه گیری و گام های بعدی
۵۲	ضمیمه A: توصیفی از بهداشت جنسی و باروری برگزیده از جدولنامه حقوق بشر معلولین
۵۵	ضمیمه B: فهرست گزیده ای از سازمان های معلولین
۵۷	ضمیمه C: توصیه های کلیدی به تمام نوع دوستانی که به افراد معلول در موقعیت های اضطراری می اندیشند
۵۹	منابع

علائم اختصاری

APAES	اتحادیه انجمن والدین و دوستان معلولین
CEB	ریاست کمیسیون اجرایی
CCA	ارزشیابی رایج کشوری
DAR	واحد ناتوانی و بازتوانی
DESA	اداره امور اجتماعی و اقتصادی
DM	اداره مدیریت
DPI	اداره اطلاعات عمومی
DPI	سازمان بین‌الملل افراد ناتوان
DPKO	اداره عملیات حافظ صلح
ECA	کمیسیون اقتصادی آفریقا
ECE	کمیسیون اقتصادی اروپا
ECLAC	کمیسیون اقتصادی آمریکای لاتین و حوزه کارائیب
ESCAP	کمیسیون اقتصادی و اجتماعی آسیا و اقیانوسیه
ESCWA	کمیسیون اقتصادی و اجتماعی آسیای غربی
FAO	سازمان خواربار و کشاورزی ملل متحد
GBV	خشونت جنسی
HI	معلولیت بین‌المللی
HIV/AIDS	ویروس نقص ایمنی انسانی / سندرم نقص ایمنی اکتسابی
IAGS	گروه پشتیبانی بین‌سازمانی انجمن حقوق معلولین
IBP	اجرای بهترین روش‌های ابتکاری (انتلاف)
ICPD	همایش بین‌المللی جمعیت و توسعه
IDA	اتحادیه معلولیت بین‌المللی
IDP	پناهندگان داخلی
IFHOH	انجمن بین‌المللی افرادی که مشکلات شنوایی دارند
ILO	سازمان بین‌المللی کار

MDGs	اهداف توسعه هزاره
MTV	تلویزیون موسیقی
NGO	سازمان غیردولتی
NUDIPU	اتحادیه ملی افراد ناتوان اگاندا
OHCHR	اداره کمیسیون عالی حقوق بشر
POA	برنامه عملی
PRSP	مقالات راهبردی کاهش فقر
RI	توانبخشی بین‌المللی
SRH	بهداشت جنسی و باروری
STI	عفونت منتقله جنسی
SWAp	رویکردهای بخش گسترده
UNAIDS	برنامه مشترک سازمان ملل در مورد HIV/AIDS
UNDAF	چارچوب یاری توسعه ملل متحد
UNDP	برنامه توسعه ملل متحد
UNESCO	سازمان آموزشی، علمی، فرهنگی ملل متحد
UNFPA	برنامه اسکان بشر ملل متحد
UNICEF	صندوق کودکان ملل متحد
UNIDO	سازمان توسعه صنعتی ملل متحد
UNHCR	کمیسیرای عالی پناهندگان ملل متحد
UNWTO	سازمان جهانی گردشگری
USAID	آژانس توسعه بین‌المللی ایالات متحده
USDC	انجمن کودکان معلول اگاندا
VCT	آزمایش و مشاوره داوطلبانه
WBU	اتحادیه جهانی نابینایان
WFDB	اتحادیه جهانی ناشنوایان و نابینایان
WHO	سازمان بهداشت جهانی

مقدمه

تخمین زده می‌شود که حدود ۱۰٪ از جمعیت دنیا (۶۵۰ میلیون نفر) حداقل یک ناتوانی خاص دارند. افراد معلول نیز مشابه دیگران به بهداشت جنسی و باروری نیاز دارند. اما هنوز در اغلب موارد جهت دستیابی به اطلاعات و خدمات مورد نیازشان با مشکلاتی مواجه می‌شوند. بسیاری از این مشکلات و موانع نتیجه غفلت جامعه و نگرش خاص افرادی است که در حوزه سلامت کار می‌کنند. در حقیقت خدمات موجود می‌توانند به آسانی مطابق با نیازهای افراد ناتوان به کار آیند. در این راستا افزایش آگاهی و دانش معلولین و مسئولین، اولین و مهمترین قدم است. سپس با همکاری مشترک آنان در زمینه فرآیند طراحی، برنامه‌ریزی و اجرای برنامه‌ها می‌توان به بهترین نتایج ممکن نایل گشت.

اکنون زمان آن رسیده که اقداماتی به منظور بهداشت جنسی و باروری افراد معلول به عمل آید. در سوم می ۲۰۰۸ اجرای پیمان حقوق افراد ناتوان اجباری شد. این اولین قرارداد بین‌المللی قانونی و رسمی در مورد افراد ناتوان بوده است قابل توجه است که در آن قرارداد بهداشت جنسی و باروری معلولین به طور اختصاصی مورد توجه قرار گرفت و بر اهمیت مشخص کردن نیازهای افراد ناتوان تأکید شد. قرارداد فوق مورد پذیرش مدیر اجرایی صندوق جمعیت ملل متحد، ثریا ابید و مدیر عمومی سازمان بهداشت جهانی، مارگارت چان قرار گرفت.

۱۰ □ راهکارهای ارتقاء بهداشت جنسی و باروری معلولین

این کتاب مباحث برنامه بهداشت جنسی و باروری معلولین را معرفی می‌کند. این برنامه‌ها برای متخصصان علوم بهداشت جنسی و باروری، صندوق جمعیت ملل متحد و سازمان بهداشت جهانی مشابه سایر مسئولین در سازمان‌های توسعه و همکاران آنها کارایی دارد و همچنین در طراحی برنامه‌های تنظیم خانواده، سلامت مادران، HIV و ایدز نوجوانان و خشونت جنسی (GBV) نیز ممکن است این اطلاعات به طور خاص کمک کننده باشند. به‌طور خلاصه ارتقاء بهداشت جنسی و باروری معلولین اهمیت خاصی دارد چرا که نیازهای این افراد به‌طور گسترده و عمیقی نادیده گرفته شده‌اند. با وجود اینکه رویکردهایی که در اینجا مورد بحث قرار می‌گیرند می‌توانند در برنامه‌ریزی‌های گسترده برای افراد ناتوان مورد استفاده قرار گیرند اما این دستورالعمل‌ها یک رویکرد عمومی برای برنامه‌ریزی هستند و پروتکل‌های اختصاصی مراقبت و درمان افراد ناتوان در آن وارد نشده‌اند.

- در این کتاب راهنمایی‌هایی در ۵ حوزه اجرایی ارائه می‌شود.
- همکاری با سازمان‌های امور معلولین - به منظور پایداری سیاست‌ها و برنامه‌های ویژه این گروه، می‌بایست سازمان‌های افراد ناتوان در برنامه‌های توسعه مشارکت کنند.

- افزایش آگاهی و دسترس داخلی - توجه به نیازهای افراد ناتوان باید بخش جدایی‌ناپذیر از عملکردها و برنامه‌های جاری باشند و معمولاً نیاز به برنامه‌های جداگانه و موازی برای معلولین نیست.
- مطمئن شوید که معلولین می‌توانند از برنامه‌ها و خدمات بهداشت جسمی و باروری بهره‌مند شوند. اغلب افراد ناتوان می‌توانند از خدمات بهداشت جنسی و باروری که برای جمعیت عمومی طراحی شده‌اند سود ببرند.
- سهم ناتوان را در سیاست‌های بهداشت جنسی و باروری، حقوق و قوانین و بودجه‌ها مشخص کنید. کلیه سازمان‌های مرتبط با امور بهداشت باروری، صندوق جمعیت ملل متحد و سازمان بهداشت جهانی باید با سازمان‌های مربوط به افراد ناتوان همکاری کنند تا مطمئن شوید که قوانین و مقررات وضع شده در زمینه بهداشت جنسی و باروری نیازهای افراد ناتوان را به درستی بررسی و مشخص کرده‌اند.
- ترویج و تشویق تحقیقات در زمینه بهداشت جنسی و باروری معلولین، تحقیقات طراحی شده مبتنی بر شواهد به منظور توسعه بهداشت جنسی و باروری معلولین برای مجریان امر بسیار مفید خواهند بود.

معلولین بخش مهمی از جامعه با نیازهای فراموش شده

۲-۱. حوزه‌های مهم

در آخرین همایش حقوق معلولین، معلول کسی است که به مدت طولانی از نقص جسمی، ذهنی، هوشی و یا احساسی برخوردار باشد. این ناتوانی مانع از حضور کامل و کارآمد او در جامعه و در کنار سایرین باشد. با توجه به اینکه افراد ناتوان بخش قابل توجهی از جمعیت جهان را تشکیل می‌دهند تقریباً یک نفر از هر ده نفر، یعنی حدود ۶۵۰ میلیون نفر که شامل افراد نابینا، ناشنوا، افراد با دیگر نقایص جسمی، هوشی یا ناتوانی ذهنی هستند.

این افراد در تمامی گروه‌های سنی و در میان جمعیت زنان و مردان قرار می‌گیرند. حدوداً ۳۰ درصد خانواده‌ها در شرایطی زندگی می‌کنند که یک عضو خانواده از یک ناتوانی رنج می‌برد به این ترتیب اکثریت افراد معلول بخشی از ۸۰٪ جمعیت جهان را

